

Зведу свій виступ до кількох, на мій погляд ключових тез, якими просякнуті всі презентовані тут книги, і які уважний читач без особливих зусиль знайде і в тексті і поміж рядками.

1. За кілька років українське суспільство й держава пережили і зрозуміли набагато більше, ніж за минулі десятиліття. Будьмо відверті, значна частина нашого періоду незалежності з погляду історії майже непомітно промайнула в «тихому болоті» олігархії, корупції, зовнішньополітичної залежності та безпекової беспорядності.

Сьогодні Україна розпочинає новий етап своєї історії, пожинаючи «гіркі плоди» етапу попереднього. Упродовж наступної фази історичної еволюції Української держави й суспільства мають відбутися три речі.

Це: (1) подолання й демонтаж олігархічного устрою;
(2) остаточне утвердження у світовій політиці і світовій історії;
(3) успішне протистояння агресії й імперським замашкам Російської Федерації.

Ефективне виконання цих трьох історичних завдань зробить українців державним народом, який є творцем власної долі й чинником долі інших.

2. Національним інтересам України найбільше відповідає світ рівних і справедливих міжнародних відносин. Проте цей світ суперечить як світу глобального хаосу так і світу багатополлярності.

Зрозуміло, що у світі знайдеться дуже мало держав, зацікавлених у тотальному безладі. Виняток складають кілька самоізолюваних і авторитарних країн, які є осередками міжнародного тероризму й фундаменталізму і яким немає що втрачати.

Натомість багатополлярність залишається привабливою альтернативою для низки новопосталих «претендентів на полюси» сили. Як правило, вони зросли на західних ринках, інвестиціях, технологіях, знаннях, інституціях, допомозі. При цьому вони зберегли тоталітарні моделі управління, що відверто протиставлені цінностям та свободам демократичного світу. Прихід «постбіполярної багатополлярності» не слід виключати, оскільки історія знає

й менш імовірні сценарії. Проте така ситуація можлива лише внаслідок слабкої й недалекоглядної політики країн євроатлантичної спільноти. Вони спочатку витворили чи «перезавантажили» всі ці «нові центри сил», а згодом можуть визнати їх рівними собі «полюсами» глобальної владно-силової конфігурації.

3. Російська Федерація була й залишається адептом багатополарності. Декому з кремлівських мрійників уже почав вважатися біполярний світ, у якому цей уламок Радянського Союзу протистоїть багаторазово потужнішій євроатлантичній спільноті, одночасно і лякаючи Захід, і повчаючи його. Сьогодні Російська Федерація намагається зшити із клаптів відмерлих імперії Романових й Радянського Союзу такого собі імперського Франкенштайна, ожививши цю істоту «життєдайними» прибутками від продажу нафти й газу. На теренах колишнього СРСР розпочинається чергова спроба зліпити чергову континентальну імперію, що неминуче призведе до чергових втрат, жертв, зневіри й деградації. Це має бути виліковано швидко й радикально.

4. Україні випала висока честь та історична нагода зробити суттєвий, а можливо, вирішальний, внесок в остаточне знищення євразійського імперіалізму. Мир і процвітання повинні нарешті запанувати на багатостраждальному пострадянському просторі, що цілком можливо за чотирьох умов:

- (1) встановлення в межах цього простору «балансу сил»;
- (2) формування на теренах колишнього СРСР системи незалежних та ефективних національних держав;
- (3) вирішення конфліктних питань пострадянського простору на максимально багатосторонніх засадах із якомога ширшим залученням країн євроатлантичної спільноти;
- (4) запровадження й дотримання ціннісного, інтеграційного, інституційного плюралізму.

Україна повинна жорстко, дієво, послідовно протистояти кремлівському імперіалізму, причому бути готовою робити це самотужки.

5. Щоразу, коли відпадають ціннісна ліпнина та інституційне риштування міжнародних відносин, в історії постає їх сувора будівля, зведена за принципами реалізму та політичного прагматизму. Принципи й правила співіснування в цій будівлі також вкрай суворі. Тут віддають перевагу силовій грі; тут панує сильніший, обмежений лише протидією претендентів на його місце; тут природною, хоча й небажаною, вважається війна та цілком можливим є дипломатичний компроміс коштом слабшого. Тому перша вимога до кожного, хто прагне вижити у світі реалізму, формулюється так: «Будь сильним!»

Як наслідок, першим і головним зовнішньополітичним пріоритетом є потенціал власної держави: «Оточили вороги – нарощуй державний потенціал! Відчуваєш загрозу, але не бачиш її – нарощуй потенціал! Живеш у мирі й спокої – нарощуй потенціал! Не знаєш, що робити і стратегічно дезорієнтований – нарощуй потенціал!» Усі ці заповіді особливо стосуються нинішньої України.

Сьогодні єдина провина України – це її слабкість. Ось тому вона «є осередком корупції», ось тому вона «націоналістично-бандерівська», ось тому «винна усім за все» (від фашизму й Волинської трагедії до крадіжок газу та творів мистецтва). Риторичне питання, чи були б ми такі винні в усьому, якби залишилися ядерною державою з третім у світі ядерним потенціалом. Очевидно, що достатньо буде Українській державі хоч трохи зміцнитись, передусім військово, як ці псевдо злочини й провини просто розвіються.

Сильна держава здатна бути дієвою і бажаною учасницею різноманітних міжнародних об'єднань. Сильна держава є привабливим і надійним союзником. Сильна держава спроможна бути незалежною і не дрижати, очікуючи на результати виборів в інших країнах. Лише сильна держава

утвердиться у світовій політиці й залишитися у світовій історії. Тому давайте робити Україну сильною.

Сьогодні ми, мобілізуючи всі свої доволі обмежені ресурси, стримуємо навалу зі сходу, захищаючи весь цивілізований світ від московського імперіалізму. Водночас, ціною тисяч загиблих, десятків тисяч поранених, сотень тисяч вимушених переселенців та мільярдних збитків ми поволі позбувається історично усталеного образу «вічної жертви» чи «убогої сиротини», яка тільки те і робить, що оплакує поразки і втрати. Ми вже вчимося перемагати й шанувати перемоги, ставити національні інтереси вище кланових, дослухатися але не сліпо слідувати побажанням союзників. Ми вже вчимося знищувати сили агресора, давати відсіч колабораціоністам й долати зрадників. А особливо маємо вчитися бути вимогливими до себе та безжальними до ворогів, розбудовуючи потужну та красиву європейську державу – Україну.